

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

Kniha pro někoho

Aneta Holasová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Ilustrace

Diplomová práce

Kniha pro někoho

Aneta Holasová

vedoucí diplomové práce: doc. akad. mal. Mikoláš Axmann

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2014

Za odorné vedení a konzultace děkuji:

doc. akad. mal. Mikoláši Axmmanovi

Jířímu Pelcovi

doc. akad. mal. Františku Šterovi

PhDr. Janě Langerové

a svému dědečkovi

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Plzni 2014

podpis autora

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	8
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	10
3 CÍLE PRÁCE	11
4 PROCES PŘÍPRAVY	12
5 PROCES TVORBY	17
6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	21
7 POPIS DÍLA	24
8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	28
9 SILNÉ STRÁNKY	29
10 SLABÉ STRÁNKY	30
11 ZÁVĚR NAPLNĚNÍ CÍLŮ	31
12 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	32
13 RESUMÉ	34
14 SEZNAM PŘÍLOH	35

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Po celou dobu svého výtvarného studia se věnuji knize. Vnímám ji jako objekt, artefakt i jako svébytné umělecké dílo a knihy mám ráda.

Samozřejmě, nejprve jsem se musela seznámit s úlohou a vývojem knihy v různých historických epochách. Pak teprve postupně přicházely vědomosti a dovednosti jako konzervování, restaurování i velice důležité praktické zkušenosti s knižní vazbou.

Při studiu jednotlivých oblastí jsem si stále více uvědomovala, že kniha je vlastně logicky budovaná architektura, která i umožňuje autorovi svobodnou volbu při hledání a nacházení konečné formy realizace díla.

V průběhu magisterského studia jsem se hlavně věnovala ilustraci a typografickému upravování knih určených především dětem předškolního a mladšího školního věku. Obsahovou volbu textů vymezovalo zadání a štětcová návrhová kresba vedla k ilustraci. Připravená vyobrazení pak byla následně realizována grafickými technikami (linoryt, litografie, šablonový tisk a slepotisk).

Postupně u mne však začala převažovat potřeba spontánního vyjádření prostřednictvím malby barevnými tušemi nebo techniky akvarelu. Stále více jsem také cítila, že chci tvořit bez závislosti na výchozím textu jiného autora.

A tak vznikla moje první autorská kniha *Dům pro mateřskou školku v Praze Motole*, která se stala i didaktickou pomůckou k rozšíření slovní zásoby pro děti s handicapem (autismus, dyslálie, dyslexie atd.). Pro tvorbu ilustrací této knihy jsem opět zvolila malbu štětcem a ustoupila od jednoduchých kresebných linií směrem k propracovanějšímu detailu, složitější kompozici a práci se světlem.

Další zkušenosti jsem získala na Medovém slabikáři. Byl to pokus o vhléd do včelařského řemesla, který by byl určen dětem i ostatním laickým zájemcům. Záměrem nebyla plnohodnotná encyklopedie, ale nepopisné vyprávění pomocí ilustrací, které by doplnily texty některými faktickými informacemi. Jako záznamový prostředek pro ilustraci opět posloužily barevné tuše a účelově převažující monochromatická – medová - barevnost.

V autorské knize Ipsík, o tom, jak se Ipsík na své cestě znaky číst naučil, jsem kresbu ještě více zjednodušila. Myslím si totiž, že střídme vyjadřovací prostředky podpoří lepší uchopení v příběhu naznačených souvislostí a zvýrazní čitelnost textu samotného.

Stále preferuji práci s ilustrovanou autorskou knihou, která má didaktický přesah a většinou je určena pro dětského čtenáře. Cítím tento způsob tvorby jako naprosto přirozený, je tedy i logickým završením celého mého studijního úsilí.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Nejprve jsem potřebovala nalézt někoho, o kom by bylo zajímavé zpracovat jeho osobní příběh. Někoho, kdo by dokázal spolupracovat formou interview a mohl v dostatečném množství doložit své vyprávění obrazovou dokumentací.

Moje úloha byla velice široká. Měla jsem se stát ilustrátorem, grafickým designérem, redaktorem, knihvazačem, tiskařem i editorem a rovněž tak pomocníkem zvolené osoby.

Opět jsem vycházela z předešlé zkušenosti, Medový slabikář přece vznikl na základě nezapomenutelných chvil prožitých s dědečkem. Snažila jsem se tedy nalézt osobu starší, která by zároveň i svým vyprávěním přiblížila čtenářům zajímavé řemeslo.

Po dlouhém hledání moje volba padla opět na dědečka, jenž ve svém oboru pracoval od vyučení až do důchodu. Byl totiž řezníkem, je stále hodně veselý a rád se na vše dívá s nadsázkou. A pro mne navíc to byla lákavá představa příjemného posezení u čaje, s posloucháním veselých řeznických historek.

3 CÍLE PRÁCE

Chtěla jsem vytvořit dědečkovu biografii s minimálním použitím textů. Čili, chtěla jsem jeho vyprávění převést do obrazové formy.

Všechny použité informace a materiály by měly vycházet z daných reálií, obrazových materiálů a návštěv míst, kde se dědečkův příběh odehrál.

Všem, kteří tuto dobu neprožili nebo nebyli součástí příběhu, má moje knížka s ilustracemi připomenout časy minulé. Účastníkům vyprávění by zase měla připomenout důvěrně známé chvíle a nezaměnitelnou atmosféru dávných let.

Dětem i větším čtenářům bych ráda umožnila trochu nahlédnout do zajímavého umění řeznického řemesla. A já si opět užiji vzpomínky na krásné prázdniny u dědečka. Všechno je už jinak, avšak já nechci vůbec porovnávat, co bylo a co je v současnosti. Mým záměrem je jen příběh zaznamenat tak, abychom si všechno lépe pamatovali.

4 PROCES PŘÍPRAVY

4.1 SBĚR OBRAZOVÉHO MATERIÁLU

Fotografujeme, protože chceme něco zaznamenat a později si danou skutečnost lépe vybavit nebo představit. Většina rodin, včetně té mé, proto vlastní soubory domácích fotografických vzpomínek,

V průběhu sběru obrazového materiálu bylo velmi příjemné prohlížet staré fotografie a hledat vhodné záběry. Byl na nich většinou vyobrazen dědeček, jeho rané dětství nebo různé dobové události, včetně už neexistujícího prostředí.

Zdrojem informací se také staly staré pohlednice uchovávané v muzeu města Ústěk a knižně zpracovaný soubor pohlednic regionálních. Pomohla také návštěva a zdokumentování míst, kde dědeček vyrůstal. K dohledání ostatního materiálu posloužil internet. Pátrala jsem hlavně po původním územním vyobrazení pro moji práci důležitých míst i po různých, v současnosti už neexistujících detailech.

4.2 SBĚR AUDIO MATERIÁLU

Domnívala jsem se, že nebude těžké připravit si text, který by vznikl na základě poznámek z přímého rozhovoru s dědečkem. Můj předpoklad byl však chybný, touto formou totiž nelze zachytit autentičnost jakéhokoli vyprávění. Bez vědomí dědečka jsem se tedy rozhodla použít diktafon. Teprve pak, spolu s následným přepisem audiozáznamu, se podařilo zachytit dědečkovo vzpomínání na časy dávno minulé. Bylo zajímavé, že dědeček při vyprávění kladl na některé informace větší důraz. Patrně měl k těmto událostem větší citový vztah.

Při tvorbě textů jsem použila nejenom základní osobní údaje o dědečkovi (místo a rok narození, jména rodičů a sourozenců atd.), ale hlavně jeho

povídání, jeho životní příběhy. Ty by, podle mého soudu, mohly být pro čtenáře zvláště zábavné.

4.3 VIDEOZÁZNAM

Svoji přípravu k realizaci jsem doplnila digitálním videozáznamem.

Přesvědčit dědečka k tomu, aby udělal tzv. „svou poslední zabijačku“, nebylo zrovna jednoduché. Nepodařilo se ani hned získat vhodné záběry, a proto vlastní natáčení muselo probíhat vícekrát. Po střihu záznamu vznikl krátký dokument o zajímavé práci řeznické.

Videozáznamy pořízené pomocí digitálního fotoaparátu jsem také využila jako zdroj obrazového materiálu. Myslím si, že se vše nakonec podařilo.

4.4 HISTORIE ŘEZNICKÉHO ŘEMESLA

Pokud bychom chtěli zkoumat historii řeznického řemesla, je nutno začít ve starověku. V starších dobách totiž naši prapředkové sice zvěř lovili, ale potravinou jim bylo maso syrové. Teprve později upravovali maso na otevřeném ohni. Fakticky nejstarší doložené zpracovávání masa je sušení.

V našem regionu, na přesně určených místech, poráželi pohanští kněží zvířata proto, aby je následně darovali svým bohům na obětních oltářích. Byly to vlastně první organizované porážky zvířat.

V této době si lidé také už maso uchovávali. Ke konzervaci používali nasolení a uzení. To dokládají archeologické nálezy v některých pohanských hrobech.

V 10. až 12. století bylo pro poddané vydáváno povolení provozovat řeznické řemeslo jako stálé zaměstnání a řezníci byli nazýváni carnifices.

Carnifices výhradně poráželi dobytek a tato živnost se dědila z otce na syna. Bylo to řemeslo základní. Koželužství, brašnářství, sedlářství či ře-

meslo ševcovské na něj navazovaly. Právo provozovat řemeslo (městskou živnost) zavedl král Vladislav I. mezi léty 1110–1125.¹

Řeznický znak se v průběhu staletí měnil. První znak byl cechu udělen roku 1311 Janem Lucemburkým za to, že v době obsazení Prahy korutanskými byl cech na straně Jana Lucemburského, tím uhájil bránu kláštera sv. Františka a umožnil i vstup vojska do Prahy.²

Na znaku je zobrazen jednoocasý lev bez koruny a má bránu, do které sekerou z obou stran sekají těžkooděnci. Na dnešním znaku jsou dvouocasý bílý lev, sekyra a koruna v červeném poli.³

1) Rošický V.: Řeznictví a uzenářství na základě nových výzkumů, zdravotních zkušeností a nejlepších pramenů, Praha 1892,

2) Voštová I., Bainka M., Bedrník O.: Řezníci, uzenáři, Zlín 1994

3) Dušázko J.: Řeznictví a uzenářství, Praha 1991

4.5 INSPIRAČNÍ ZDROJE MALÍŘI A ILUSTRÁTOŘI

Josef Lada je známý jako ilustrátor, kreslíř, malíř a scénograf. Narodil se 17. prosince 1887 nedaleko Prahy, ve středočeské vesnici Hrusice. Už jako malý velmi rád kreslil. Po ukončení základního vzdělání se vyučil malířem pokojů a divadelních kulis. Tato práce se mu však nelíbila, proto asi po měsíci učení odešel. V roce 1902 nastoupil k zlatiči Karáskovi a u něho také získal výuční list knihaře.

Výtvarně se nejprve vzdělával v kurzech večerního kreslení Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. K dennímu studiu byl přijat v roce 1906, avšak studoval pouze rok a potom se začal plně věnovat samostatné tvorbě.

Myslím si, že Ladův výtvarný projev i způsob stylizace jsou velice osobité. Jeho zobrazování vychází především z dovednosti přesně pozorovat a zaznamenat okolní život. Měl rád prosté výjevy a vyjadřoval je s lehkou humornou nadsázkou. Námětem mu byla většinou česká krajina s lidovou i sakrální architekturou v průběhu celého kalendářního roku. Často ji také oživoval o lidové zvyky a obyčeje tehdejšího života. Zobrazovaným zvířatům rád přisuzoval lidskou povahu, jak to známe třeba z pohádky o kocourovi Mikešovi.

A tak se prostřednictvím svého vypravěčského talentu a výrazného výtvarného projevu přiblížil k dětem napříč generacemi.

Sama jsem se nechala inspirovat jeho přehlednými a popisnými ilustracemi z prostředí zabijaček. Upoutalo mě především jejich kompoziční řešení s více figurami a ději.

4) Olič J.: Lada, Praha 2008

Podobně jako Lada řešil kompozice některých obrazů i Pieter Brueghel starší. Narodil se kolem roku 1520 a je považován za největšího vlámského malíře 16. století. Pracoval pro nakladatelství Hieronyma Cocka, kreslil pro ně krajiny a satirické kresby, asi pod vlivem tvorby Hieronyma Bosche. Věnoval se však především žánrové malbě, podle níž dostal i přezdívku Selský Brueghel.

Sčítání lidu v Betlémě, Lovci ve sněhu, Svatební tanec v přírodě jsou díla, která jsem studovala opravdu s velkou radostí. Bylo totiž zábavné opakovaně si prohlížet reprodukce a objevovat něco nového. Proto asi takový způsob uspořádání jednotlivých postav do vyprávěného děje částečně ovlivnil mé ilustrace.

5 PROCES TVORBY

5.1 VOLBA FORMÁTU A TYPU VAZBY

Při rozhodování o typu vhodné vazby jsem vycházela ze zadání - vytvořit autorskou biografii. Domnívám se, že by takto zaměřená kniha měla mít pevnou vazbu (V8b) a vydržet mnoho přečtení.

Během studia jsem si zvykla nejdříve určit formát knihy. Je to praktické, protože všechny zkoušky mohu realizovat přímo na daný formát, a tak hned získat zpětnou vazbu o celku.

Moje úvaha o formátu díla však tentokrát nebyla jednoznačná.

Má být výsledná realizace drobná intimní kniha, kterou bude mít čtenář stále k dispozici? Nebo to bude typ knihy, se kterou si vlezu do postele a položím si ji na klín?

Také by to mohla být velká a těžká kniha, kterou umístím na stůl, sednu si k ní a opatrně otáčím její stránky.

Od prvních úvah jsem chtěla v knize použít ilustrace formou komiksu, a proto moje volba padla na horizontální uspořádání s rozdělením strany na třetiny. K ilustraci dvoustrany jsem také použila kompozici horizontální. Samozřejmě, v průběhu přípravy musím rovněž počítat s omezeními danými čistě technickými okolnostmi (možnosti scanneru, formát a druh papíru vhodný k digitálnímu tisku atd.). V běžném copy centru je největší možný formát tisku A3 ++ což je 320 x 450mm, Z tohoto důvodu jsem vymezila výsledný formát po ořezu knižního bloku 200x 270mm.

5.2 PŘÍPRAVA MAKETY

Na základě posbíraných materiálů jsem začala pracovat na maketě, která měla mít poloviční rozměr konečné realizace. K jejímu rozvržení pomohly dějové linie příběhu a text, který byl vytvořen na základě záznamů rozhovorů.

Jednotlivé kapitoly byly většinou členěny podle zlomových událostí dědečkova života. Záměrně jsem omezila text a snažila se co nejvíce vyprávět obrazem. Slovní vyjádření mělo pouze upřesnit pochopení souvislostí a zpřehlednit vlastní děj.

K přípravě makety byla použita lehká kresba štětcem tak, aby naskicované ilustrace byly svým charakterem blízké technice užitě při realizaci.

Nejprve jsem rozvrhla jednotlivé dvoustrany, které netvořily knižní blok, ale byly řazeny vedle sebe. Důvodem byla snaha podpořit dějovou linii a moje potřeba volně vstupovat, doplňovat nebo měnit kompozici.

5.3 VOLBA BAREVNOSTI

Barevnost volím podle předpokládané atmosféry příběhu, který chci vyprávět. Ve své diplomové práci jsem záměrně barevnou škálu ilustrací omezila, využívala ji jen lokálně tam, kde měla, podle mého soudu, logickou funkci. K inspiraci posloužily staré, ručně kolorované fotografie. První zkoušky s monochromatickou lavírovanou malbou ambrou pálenou nebyly vyhovující. Totiž, v kombinaci s ostatními barvami siena vytvářela odlišnou atmosféru, než jsem chtěla. Po delším zkoušení mi začal vyhovovat odstín černě kostní s příměsí žluti vanadičité. Touto směsí vznikl příjemný teplý odstín černi.

Stejným odstínem barvy byla pojednána i podmalba, ale některé plochy jsem jemně kolorovala s použitím žlutě vanadičité a kobaltové modři co-

elinové tak, aby jemně měnily své odstíny. Chtěla jsem zdůraznit inspiraci starou fotografií.

Kobaltovou modř, v případě potřeby, míchám s kostní černí a v slabých tónech přidávám i kadmium červené světlé.

Cíleně nasměrované lazurování vyřešilo zbývající barevnost.

Pro ilustrované fotografie jsem volila různé typy podmaleb. Fotografie poznamenané stářím měly nejrůznější odstíny (od klasické černobílé přes nazelenalé, namodralé až po nejrůznější zabarvení sépiové). Proto jsem použila sienu pálenou, indickou žlut' a chromoxid tupý.

Lavírováním upravená vyobrazení byla ještě lazurováním překryta směsí černě kostní s příměsí žlutě vanadičité a zašpiněné barvy posloužily jako patina.

5.4 VOLBA PÍSMO A TYP SAZBY

V knize jsou používány dva druhy písma, písmo ručně psané a písmo sázené digitálně. Ručně psané bylo vhodné zakomponovat přímo do ilustrací. Digitálně sázené písmo by působilo příliš těžkopádně a tedy neladilo s jemným akvarelem.

Podle mého soudu, pro text v komiksových bublinách a popiscích u naučných tabulí bylo nejlepším řešením ručně psané písmo tiskací a nevyhovovalo písmo psací.

Vlastní tvorba písma vznikala pomocí štětce a akvarelových barev tak, aby charakter i barevnost písma neporušily atmosféru obrazového záznamu.

Při vybírání digitálního písma jsem dbala na to, aby nekonkurovalo ilustracím, ale bylo jejich vyvážením a doplněním. Mám ráda písmo se serify a několik druhů rodin bezserifových písem (Frenklin Gotic, Comenia Sains a Helvetika).

Po několika zkouškách jsem se rozhodla pro velmi pěkně kresebně prove-

dený grotesk Comenia Sains a toto písmo jsem použila v různých řezech o velikostech 12b, 23b a 19b.

Velmi důležitý je také výběr papírů pro tisk, na předsádku i na potah desek. Vybrala jsem papír Excidit V1.

5.5 SAZBA KNIHY V ID CS6

Knihu jsem sazela v programu InDesign CS6. Při volbě sazebního obrazce jsem vycházela z toho, že čtenář by si při čtení neměl prsty zakrývat text. Sazba u hřbetu knihy by se také měla příjemně přečíst, aniž by čtenář musel knihu nepřírozeně rozevírat.

Text v tomto sazebním obrazci jsem proto posouvala nahoru a dolů, abych docílila vyvážené kompozice textu a ilustrace. Nastavila jsem si okraje u 30 a 25 mm.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Své výtvarné vyjadřovací prostředky jsem neúspěšně hledala, ale i nacházela během celého studia. Jako nástroj se pro můj způsob vyjadřování nejlépe osvědčil štětec, akvarelové pastelky i staré zubní kartáčky nebo houbičky. Ke zpracování díla pak preferuji používání klasických malířských postupů (práce se světlem, barvou a perspektivou). Snažím se je však obohatit o další vhodné prvky.

Podpůrné postupy používám v průběhu celé realizace. V tomto případě byla užita na závěrečné úpravy patina, která pomohla přesněji vystihnout atmosféru starých časů.

Dalším použitým prvkem byla dětská kresba.

Když tvořím, tak často dělám zkoušky formou tahů štětcem na okraj papíru. Kontroluji si tak správnost barevného odstínu i množství barvy ve štětcí. Docílím tím, že stopa štětce odpovídá přesně mé potřebě. Testování barvy vnímám jako součást díla, a z tohoto důvodu je ponechávám na okrajích u ilustrace. V případě této práce jsem tento postup záměrně nepoužila. S největší pravděpodobností by totiž nekorespondoval s celostránkovou ilustrací.

6.1 AKVAREL

Tradiční techniku akvarelové malby charakterizuje užití více vrstev akvarelové barvy (lazurování) a je svým barevným efektem závislá na barevnosti i druhu podložky. Lavírování a lazurování využívá průsvitnosti barevných vrstev a pomáhá tak modelaci. Transparentní vodová barva se skládá z pojiva a pigmentu, přičemž pojivem je arabská guma. Požadované hustoty pak docílíme rozmícháním barvy vodou.

Před vlastní malbou si nejprve rozvrhnu kompozici pomocí lineární kresby jemným odstínem barvy příslušného koloritu následné realizace.

Při práci je možné využívat různé způsoby a techniky. Při své práci využívám jen některé z nich.

Kresba před malbou - námět kreslím dříve, než začnu pracovat s barvou. Tedy, pomocí kresby štětcem si rozvrhnu základní kompozici díla.

Kresba přes malbu - po dokončení ilustrace, některé linie zvýrazním nebo přidám nové.

Kvaš - neprůhledné, vodou ředitelné krycí barvy. Technika kvaše je velmi stará a je vhodná především na tmavší podklady. Tuto techniku používám velmi ojediněle, jen v drobných detailech (Králíkárna - na čenichu králíka, Hospodářský dvůr - pletivo králikáren).

6.2 REZERVÁŽ

Rezerváž arabskou gumou je vhodná především pro negativní kresbu. Je to vlastně pomocné vykrývání plochy, na které nemá ulpět barva.

Tuto techniku jsem používala pro lepší pojednání větší tmavé plochy kolem detailu.

V ilustraci Králikárna je nejsvětleji pojednáno, a proto bylo vykryto, pletivo. Po vytvoření celé scény a vymytí rezervy jsem musela některé poškozené části vyobrazení doplnit a poté ještě vytvořit reflexy na oku a čenichu králíka.

6.3 DIGITÁLNÍ ZPRACOVÁNÍ ILUSTRACÍ V PS CS6

Hotové ilustrace jsem skenovala v rozlišení 300 dpi, které je vhodné pro tištěný výstup. Potom jsem v programu PhotoShop CS6 odstranila bílé pozadí akvarelového papíru, abych zamezila tisku ploch, které měly zůstat čisté. Následovaly drobné retuše klonovacím razítkem, uložení ve formátu PDF a pak už byly ilustrace připraveny pro další zpracování.

6.4 DIGITÁLNÍ TISK

Z ekonomických důvodů jsem zvolila digitální tisk. Ofsetový tisk by byl sice asi vhodnější a ve vyobrazení by se neztrácely drobné tónové rozdíly, avšak pro náklad několika tisků knihy, je příliš drahý.

6.5 KNIŽNÍ VAZBA V8b

Knižní vazba V8b je vazbou tuhou. Desky jsou potaženy papírem, který může být potištěný, lakovaný, ražený nebo se syntetickým zátěrem atd.. Desky knihy jsem zhotovila z lepenky o síle 2mm a pro jejich potah zvolila potištěný papír artelibris. Knižní blok jsem pak šila na tři plátěné proužky. Rovněž jsem chtěla, aby kapitálek barevně odpovídal celkovému charakteru knihy, a proto byl po oříznutí nalepen a má šedomodrou barvu.

7 POPIS DÍLA

7.1 ARCHITEKTURA KNIHY

Název architektura knihy volím záměrně, protože knihu vnímám jako určitou stavbu, kterou lze postavit různými způsoby. Avšak každá stavba má své zákonitosti.

Dnešní ustálená forma uspořádání knihy se vyvíjela od knihy kodexové (předsádka, patitul, frontispis, titul atd.). Domnívám se, že pokud kniha začne už na předsádce, nedává pak dostatečný prostor čtenáři, aby se nadechnul a vydechnul. Prostě, aby se zklidnil a připravil na to, co bude následovat. Je to, jako kdybychom vešli do domu a najednou stáli místo v předsíni v koupelně. Nebo jako bychom si v restauraci objednali k obědu zákusek s kávou a až potom chtěli obědovat hlavní chod.

Předsádka slouží k tomu, aby spojila knižní blok s knižní deskou. Čtenářům pak dává prostor pro “jemné nakročení do knihy”.

Jednobarevná předsádka navodí barevný kolorit celé knihy, vhodný dekor třeba napoví její obsah. Pro svou knihu jsem zvolila dekor vytvořený z jitrnic, který plynule pokračuje z knižní obálky.

Starší tištěné knihy měly na první straně uveden titul, avšak častým používáním se obal i s názvem často poničil. Kniha pak postrádala základní údaje, a proto byl do knih umíst'ován titul zkrácený, patitul. Tedy list, který předchází hlavní titul a je na něm menším písmem uveden autor i titul knihy. Pro patitul jsem volila pouze název knihy sázený digitálně v menším řezu písma.

Protitul (frontispis) následuje na další stránce za patitulem, na sudé stránce naproti titulu a může být i ilustrován.

Frontispis jsem nahradila vakátem (prázdnou stránkou), což je jedna z možností dnešního řešení frontispisu.

Titulní strana je hlavní vstupní stranou do knihy, proto je velmi důležité její grafické zpracování. Měla by odpovídat celkovému ladění knihy.

Volila jsem možnost, že titul je zjednodušenou verzí obálky knihy.

7.2 TYPY ILUSTRACÍ A JEJICH KOMPOZICE

Při tvorbě ilustrací jsem používala obrazový materiál posbíraný v prvním období mé práce (dobové i současné fotografie, pohlednice atd.). Rovněž tak jsem vycházela z předpokládaného osobního postoje čtenáře k jednotlivým vyobrazením.

Celkově mohu tedy použité ilustrace rozdělit na drobné, celostránkové a naučné (naučné tabule).

Drobné ilustrace by měly vystihnout vzpomínky, které fotografie obvykle vyvolávají. Základem byl text a příslušné fotografie vztahující se k určité životní etapě mého dědečka. Vyobrazené figury jsem stylizovala a zjednodušila. Mým záměrem rozhodně nebylo reálné popisování jednotlivých postav a dějů. Volila jsem lehce naivní formu, abych celkově téma odlehčila. Avšak na druhou stranu chci, aby moje ilustrace hned na první pohled působily jako letité fotografie, protože vlastně z dávných fotografií vycházely. Staré fotografie mají nepřehlédnutelně barevnou atmosféru a tento fakt jsem se snažila vyjádřit. Opatřila jsem vyobrazení patinou tak, aby působilo zašle. Jakoby obrázky putovaly z ruky do ruky další. Jsou ušmudlané, polité a zažloutlé. Některé z nich dokonce odřené a okraje porušené používáním.

Celostránkové ilustrace by zase měly podrobněji vykreslit a doplnit ilustrace drobné. Zobrazené detaily by měly u čtenářů zintenzivnit jejich vzpo-

mínání. Snové ilustrace zase vypráví o realitě i snu, a proto bylo nutné je oddělit od ostatních, Nepopisují realitu jako takovou, ale předpokládanou obrazovou představu čtenářů. Černý humor k řeznickému řemeslu i povaze mého dědečka patří. Proto jsem zvolila pro historky a dětská říkadla specifický způsob ilustrace, komiks.

Obě komiksové dvoustrany jsem rozdělila na pásy do třetin a do nich příběhy převyprávěla pomocí obrázků a textů. První z komiksů je zařazen do kapitoly dětství jako říkanka (Sežral pejsek jitřničku). Dědečka ji naučil tatínek, ještě když byl malý kluk. Celý příběh se odehrává v šesti oknech na jedné straně dvoustránky. Protilehlá strana posloužila pro celostránkovou ilustraci.

Druhý komiks zase patří do dědečkových učňovských let. Je to historka, kterou jsem znala a kterou nás dědeček už několikrát pobavil. Během interview jsem se dozvěděla že spadá právě do jeho učňovských let. Dvoustrana je rozdělena do šesti hlavních horizontálních oken.

Posledním typem jsou tzv. naučné tabule vložené do částí popisující dětství, učňovská léta i zabijačku. Naučný typ vyobrazení má především didaktickou funkci. Pro faktickou správnost těchto tabulí jsem vše musela prodiskutovat s odborníky a nastudovat. Nechtěla jsem čtenáře o tyto realie ošidit a myslím si, že použité vyobrazení umožní alespoň trochu nahlédnout do určité odbornosti.

Naučné tabule mají stejný charakter i koloritem zapadají do celkové kompozice knihy. Musela jsem jejich provedení přizpůsobit tak, aby bylo přehledné, funkční a po odborné stránce správné (řeznické nástroje, plemena holubů a jejich popisky). Hodně jsem se snažila, aby všechna vyobrazení odpovídala skutečnosti.

Kompozici mých ilustrací ovlivnil Josef Lada a vlámský malíř Pieter Brueghel starší. Při studiu jeho obrazových reprodukcí jsem si všimla, že hlavní motiv není zvýrazněn jako dominantní prvek, ale musí se dokonce i hledat. Třeba na obraze Klanění Tří králů se kolem ústředního motivu odehrává spousta dalších výrazných dějů. Stejný způsob kompozice jsem se snažila využít i v některých svých ilustracích. (Zabijačka, Hospodářský dvorek atd.).

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Pokud má něčí práce rozvíjet studovaný obor, musí v daném odvětví pracovat dlouhodobě a systematicky. Můj přínos pro obor prověří až čas. Za sebe mohu jen napsat, že jsem se naučila být trpělivější a do své práce investovat větší množství času.

Tento fakt je sice v rozporu s trendy dnešní doby, ale teď už rozhodně vím, že kvalita má mnohem větší hodnotu a dlouhodobější usilovná práce se zúročí ve zkušenostech a dovednostech.

9 SILNÉ STRÁNKY

Domnívám se, že silnou stránkou mé práce je v první řadě její celková koncepce a pečlivá příprava, která jejímu vzniku předcházela (kapitola Proces přípravy).

Snad nejdůležitější a také nejobtížnější bylo hledání odpovědí na otázky, které se objevily hned na začátku rozvahy nad tématem samotným.

Proč chci dílo vytvořit? Komu by mělo být určeno? Co chci sdělit? Jakou by dílo mělo mít formu?

Také si velmi považuji použití akvarelové techniky. Tuto techniku jsem měla možnost rozvíjet a zdokonalovat během celého studia, až se mi tento způsob vyjadřování stal naprosto přirozený. Stále se při své práci učím a objevuji něco nového. Samostatná tvorba mě naplňuje a posouvá dál.

10 SLABÉ STRÁNKY

Celkově si však myslím, že autor, který hledá na své práci slabé stránky a prezentuje nedostatky před hodnocením, není zrovna ten, kdo by měl nedokonalosti definovat.

V průběhu jednotlivých etap realizace diplomové práce jsem poctivě pracovala a pocit uspokojení přišel vždycky, když část knihy, na které jsem právě pracovala, odpovídala mé představě. Nechci proto hodnotu své práce předem snižovat. Mohu jen napsat, že jsem se hodně poučila a byla bych ráda, kdyby toto poučení přineslo pro moji další práci nové podněty.

11 ZÁVĚR NAPLNĚNÍ CÍLŮ

Cílem mé práce bylo vytvořit pro někoho knihu. Snažila jsem se vytvořit funkční knihu, která by byla přehledná, srozumitelná a zároveň poskytovala výpověď o dědečkovi jako řezníkovi. Zadání podpořily ilustrace inspirované dobovými fotografiemi, interview i prostředí, ve kterém dědeček žil.

Domnívám se, že jsem věnovala dostatečnou pozornost jak přípravným činnostem, tak konečné realizaci. Pečlivě odzkoušené jednotlivé kroky práce rozhodně zjednodušily realizaci mé knihy. Myslím si, že jsem cíle své práce splnila v plném rozsahu.

ZDROJE

BALEKA, Jan. Výtvarné umění výkladový slovník : malířství, sochařství, grafika. Praha : Academia, 1997. 429 s. Isbn 80-200-0609-5.

BERAN, Jan a kolektiv. typografický manuál : aktualizovaný. Praha : font, 2007. 278 s.

BOHATCOVÁ A KOLEKTIV, Mirjam. česká kniha : v proměnách staletí, Praha : Panorama, 1990. 622 s.

BROŽKOVÁ, Ivana. Dobrodružství barvy. Praha : státní pedagogické nakladatelství, 1982. 284 s.

HLAVSA, Oldřich. typographia 3. Praha: sntL, 1976.

KREJČA, Aleš. Grafické techniky. Praha : Aventinum, 1994. 206 s. Isbn 80-7151-638-8.

HUŠIČKA, Jiří. současná světová grafika : Deset brněnských bienále. Praha : Odeon, 1985. 297 s.

MUZIKA, františek. Krásné písmo ve vývoji latinky. Díl 2., Praha, Litomyšl: Paseka, 2005, Isbn 80-7185-740-8.

ODEHNAL, Antonín. Grafické techniky: praktický průvodce. brno: ErA, 2005. Isbn 80-7366-006-7.

JOLIČ, Jiří. Lada. Praha, Slunovrat 2008. ISBN 80-7391-087

TEISSIG, Karel. technika kresby. Praha : Aventinum, 1995. 190 s. Isbn 80-85277-49-2.

RESUME

As my final work I wanted to create a book for a particular person. And then I decided that this person should be my grandfather. So I created a book which is biography of his life, especially about his work, he is a butcher.

Great inspiration for me was my grandfather narration, by which I have compiled the text of a this book. I also used old family photographs. The colour scheme of them is pretty wide – from grey, blue and green to sepia.

The composition of the book consist of a few types of illustrations - Small illustrated photos describes certain stages of grandfather's life. Big illustrations across the whole page are based on photos and narration of my grandfather and my own ideas.

Other type of illustrations are dreams. I used monochrome blue colour for this part. Dreams are about his imagination or secret dreams. The book also embrace comics. Comics are short stories or jokes of my grandfather. Education board are last type of illustration in my book. There are butcher's tools or breeds of pigeons.

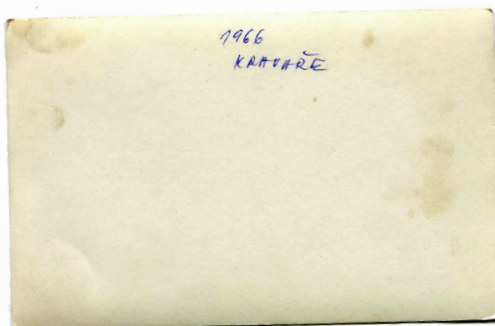
I wanted to show that my grandfather is interested no only in butchery but also in many other things.

To photographs I added short descriptions. which link them to text in other pages. Other illustrations are without descriptions.

I was trying to build a whole book like a some kind of architecture with a sensitively used element of illustration. However I also respected classical rules that are typical and time-tested for construction of book.

I think I managed to create a complex book about my grandfather and with a brief insight into the butcher's craft.

PŘÍLOHY - STARÉ FOTOGRAFIE

KRAVAŘE

